

Rakennusalan valvontahavainnot

Viranomaisten infotilaisuus rakennusosalalle 29.10.2020

Tommi Lehtinen, ylitarkastaja, yritysverotusyksikön ohjaus-
kehittämisyksikkö, Verohallinto

(Suullisen esityksen tukena olleet diat)

Rakentamisen tiedonantovelvollisuutta koskevat valvontakäynnit 1.1.-30.9.2020

- Korona-ohjeistus laadittu tarkastajille "fyysisiä" valvontakäyntejä varten
- Rinnalle myös muunlaisia tapoja tehdä valvontaa huomioiden rajoitteet - ei katkosta valvonnassa
- Valmistuneet 218 kpl, keskeneräisiä 42 kpl, pääosa "työmaakohtaisia"
- Havaintoja:
  - Puuttuvia työntekijöitä 2 832 henkilöä
  - Puuttuvia sopimustietoja 173 kpl
  - 26% valvonnasta on kohdistunut sellaisiin toimijoihin, jotka ovat laiminlyöneet rakentamisilmoitusten antamisen joko osittain tai kokonaan
  - Pyritty kohdentamaan valvontaa myös pienempiin paikallisiin toimijoihin
- Edelleen osa valvonnasta tehdään viranomaisyhteistyössä

Valvontahavainnot

- Väärät identiteetit
- Viime vuosina erityisesti 3. maista tulevat työntekijät lisääntyneet
- Alipalkkaus / pimeä palkka (myös kv-aspekti)
- Työlupa "shoppailu"
- Työnteon uudet muodot
- Ulkomainen yhtiö/suomalainen tausta sekä suomalainen yhtiö/ulkomainen tausta
  - Todellinen toimija, nimenkäyttö

Valvontahavainnot

- Työntekijöiden keinotekoinen kierrätys
  - Peitellään todellista työnantajaa
- Perusteettomat ilmoitukset Verohallintoon
  - Liittymää mm. palautuspetoksiin sekä sosiaalietuuksien väärinkäyttöön
- Kuittikauppa (myös tähän voi liittyä rajat ylittävä toiminta)
- Korruptio
- Koronan vaikutukset:
  - Taloudellisen tilanteen heikkeneminen, työnteon jaksottamiset työmaalla, paljon lomautettuja muiden alojen työntekijöitä?

Valvontahavainnot

- Rakennuslainsäädännön viime vuosina uutta lainsäädäntöä mm. kuukausittaisten urakka- ja työntekijäilmoitusten tekeminen
  - Myös muita ei suoranaisesti verotukseen liittyviä velvoitteita kuten tilaajavastuulain muutokset, lähetettyjen työntekijöiden ennakoilmoitus jne.
- Rakentamisilmoittamisen muutokset 1.1.2020 - kevennyksiä ja parempi laatu / hyödynnettävyys
  - Myös muille viranomaisille lakiin perustuvasta pyynnöstä (tilaajavastuulain valvonta, eläkevakuuttaminen)

Valvontahavainnot

- Rakennusalalla käytössä myös vapaaehtoisia menettelyjä:
  - Sopimukseen ketjutuskielto/-rajoite tai
  - Vaatimus rakennuttajan hyväksynnästä alihankkijoiden osalta
    - **Onko alihankkijoilla ylipäättään omia työntekijöitä työn tekemiseksi?**
  - Vaatimus tilaajavastuulain tietojen toimittamisesta aina rakennuttajalle/päätoteuttajalle (riippumatta siitä, missä vaiheessa ketjua toimitaan)
    - **Onko omaa seuranta? Mikäli laiminlyöntejä, puututaanko asiaan?**

Rakennusalan menettelyjä

- Sopimuksissa kohdat irtisanomisen ehdoista em. väärinkäytösten osalta tai sanktioista, joita voidaan ottaa tarvittaessa käyttöön, kun laiminlyönnit tulevat tiedoksi - **Minkä verran käytetään?**
- Yhteisellä rakennustyömaalla raportoinnin järjestäminen
  - Esim. sähköisen kulunvalvonnan kautta, seuranta työmaalla ja tarvittavat sanktiot laiminlyönneistä (leimaamattomuus, väärät tiedot)
- Menettelyt viranomaisten tarkastusten havainnoista
  - Vaikka Avin:n tarkastusten kertomuksia saadaan tiedoksi (julkisia), Verohallinnon osalta esim. verotarkastuskertomukset ovat julkisia vain asianosaisille!

Rakennusalan menettelyjä

- Muutokset urakan aikana
  - Esim. syntyneestä verovelasta pitää tarvittaessa olla hyväksytty maksusuunnitelma (määrästä riippuen)
  - Rekistereistä poistot - **Miten reagoidaan, kuka seuraa, onko herätteitä?**
- Erilaisia ongelmakohtia:
  - Käyttääkö palveluntarjoaja / sopimuskumppani omia työntekijöitään vai ketjuttaako eteenpäin tai vuokratyövoima / "kevytyrittäjät"

Muita havaintoja

- Muita varoitusmerkkejä:
  - Uudet yritykset, joissa vanha tuttu tausta (ml. nimenkäyttö)
    - Tutut toimijat jatkavat toimintaa uusilla yrityksillä -> puhdas uusi yhtiö, bulvaanit (sopijatahona käytännössä sama vanha tuttu, vaikka ei virallisesti)
  - Vaihtuvan vuokratyövoiman käyttö
    - Erityisesti ulkomainen työvoima (verosopimukset)
  - Laskutusta pyydetään ohjaamaan esim. 3. osapuolen kautta tai osasuoritus muualle (esim. useille eri tileille tai ulkomaiselle tilille)
  - Entä ilta- ja viikonloppuun ajoittuva työskentely (mm. korona-aika) **Onko tietoa, keitä työmaalla on?**

Ulkomaiset työntekijät - korona

- Korona-ajan ohjeistus
  - Väliaikainen menettely (ainakin 31.12. asti): Suomeen tuleva ulkomainen esim. rakennustyömaalle tuleva henkilö, hänelle on toistaiseksi voimassa poikkeusmenettely, jolloin veronumeroa/verokorttia hakevan ei tarvitse tulla käymään verotoimistossa, vaan asiat voidaan hoitaa turvasähköpostilla
  - Henkilö saa keinotunnuksen ja veronumeron, mutta ei virallista Suomen henkilötunnusta
    - Jos henkilö tarvitsee virallisen henkilötunnuksen (esim. pankkia varten), niin silloin pitää asioida henkilökohtaisesti verotoimistossa huomioiden kuitenkin karanteenia koskevat seikat

Ulkomaiset työntekijät - korona

- Korona-ajan ohjeistus
  - Merkintä julkiseen veronumerorekisteriin tehdään ja tarkistus toimii keino­tunnuksien omaavien veronumeroilla
  - Verohallinnon antama keino­tunnus toimii vain Verohallinnon järjestelmissä, ei esim. pankeissa
    - Jos henkilölle tehdään myöhemmin virallinen henkilötunnus, keino­tunnus yhdistetään henkilötunnukseen

Verohallinnon palvelunumero 029 497 050 antaa ohjeita, miten asioidaan turvasähköpostilla, kun ei tarvita virallista suomalaista henkilötunnusta. Mikäli henkilöllä ei ole tarvetta viralliselle henkilötunnukselle, tällöin ei siis ole tarvetta asioida ollenkaan henkilökohtaisesti verotoimistossa.

Harmaan talouden toimenpideohjelma 2020-2023

- [linkki TEM:n sivuille:](#)
- [Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2020-2023](#)

1.6. Tehostetaan liikennemarkkinoiden harmaan talouden torjuntaa	10
2. HARMAAN TALOUDEN JA TALOUSRIKOLLISUUDEN ENNALTA ESTÄMINEN	12

2.2. Selvitetään vaihtoehtoja pörssiyritysten osakkeiden omistuksen julkisuuden parantamiseksi ja hallintarekisteröidyillä osakkeilla tehtyjä kauppia koskevien tietojen saatavuuden tehostamiseksi.....	14
2.3. Suomi toimii EU:ssa siten, että tosiasiallisten edunsaajien ilmoittamisvelvollisuutta laajennetaan koskemaan kaikkia tosiasiallisia edunsaajia, joiden edunsaajaosuus on vähintään 10 prosenttia	16
2.4. Verotustietojen julkisuutta koskevaa lakia muutetaan siten, että myös verotuksen päättymisen jälkeen tehdyt muutokset verotustietoihin tulevat julkisiksi	18
2.5. Kehitetään ympäristörikollisuuden torjuntaan liittyvä riskiprofilointimalli	20
2.6. Toteutetaan viestintäkampanja työuraa lähestyville ja maahanmuuttajille.....	22
3. HARMAATA TALOUTTA JA TALOUSRIKOLLISUUTTA TORJUVIEN VIRANOMAISTEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN TURVAAMINEN	24

3.3. Lisätään Verohallinnon ja Tullin toimintamahdollisuuksia selvittää harmaan talouden toimintaa. Arvioidaan ilmoittamis- ja esittämisvelvollisuuteen liittyvien sanktioiden riittävyys.....	29
3.4. Varmistetaan kilpailutusjärjestelmän tarjoustietojen saatavuus ja hyödyntäminen harmaan talouden torjunnassa.....	31
3.5. Hyödynnetään tekoälyä esitutkinta-aineiston käsittelyssä	33

3.6. Parannetaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden toimijoiden tunnistamista täytäntöönpanovaiheessa analytiikan avulla	36
3.7. Selvitetään arvonlisäveroilmoitusten tietosisällön laajentamista ja transaktiopohjaista raportointia	38
4. HARMAAN TALOUDEN JA TALOUSRIKOLLISUUDEN TORJUNNAN JA VIRANOMAISYHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN	40
4.2. Selvitetään kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa ilmenevät tietojenvaihtoon liittyvät esteet ja tarpeet.....	43
4.3. Konkursipesän pesänhoitajien ja yrityssaneerauksen selvittäjien ilmoitusvelvollisuus	45
4.4. Selvitetään harmaan talouden riippumattoman tutkimustoiminnan laajentamista aggressiiviseen verosuunnitteluun sekä yksityishenkilöiden toimintaan ja taataan sille riittävät resurssit	48

Lisätietoa vero.fi

- Rakennusalan harmaan talouden torjunta

Yritykset ja yhteisöt > Tietoa yritysverotuksesta > Verotarkastus ja harmaan talouden torjunta > Rakennusalan harmaan talouden torjunta

- Identiteettien väärinkäytösten torjunta

Yritykset ja yhteisöt > Tietoa yritysverotuksesta > Verotarkastus ja harmaan talouden torjunta > Valitse luotettava sopimuskumppani

- Valitse luotettava sopimuskumppani

Yritykset ja yhteisöt > Tietoa yritysverotuksesta > Verotarkastus ja harmaan talouden torjunta > Valitse luotettava sopimuskumppani

- Vihjetietolomake

Verohallinto > Yhteystiedot ja asiointi > Asioi verkossa > Anna vihje verovilpistä

Muita ajankohtaisia asioita

- Vero.fi ohjeet (ratkaisupurit)
    - Ulkomainen yritys Suomessa – mitkä ovat yrityksen verovelvollisuudet Suomessa?
    - Rakennustyömaalle Suomeen – työntekijän toimintaohjeet
    - Työnantaja rakennustyömaalla – näin autat työntekijää veroasioissa
    - Lisäksi sopimuksentekoon lisäpaketti, jota voi jakaa ulkomaiselle sopimus Kumppanille jo sopimusvaiheessa: "Tietoa verotuksesta"
- Yritykset ja yhteisöt > Tietoa yritysverotuksesta > Ulkomainen yritys Suomessa**

Yhteystiedot:

Tommi Lehtinen, sähköposti: etunimi.sukunimi@vero.fi

KIITOS!

"Kevytyrittäjät" Verohallinnon näkökulmasta

Viranomaisten infotilaisuus rakennusalalle 29.10.2020

Tommi Lehtinen, ylitarkastaja, yritysverotusyksikön ohjaus- kehittämissyksikkö, Verohallinto

(Suullisen esityksen tukena olleet diat)

www.harmaa-talous-rikollisuus.fi

Suomeksi På svenska In English

Harmaa talous & talousrikollisuus

Ilmiöt Torjunta Laajuus Toimi oikein Tietoa sivustosta Hae 🔍

Torjunta kuuluu kaikille

viranomaisille, yrityksille ja kansalaisille

 Alipalkkaus on Suomessa jäänyt vähälle huomiolle

19.10.2020 Verohallinto

Alipalkkausta koskevien oikeustapausten määrä on Suomessa erittäin vähäinen, rangaistukset lieviä ja

 Virkamiehen painostaminen ja häirintä on saanut uusia muotoja

19.10.2020

Osa harmaan talouden torjuntaa tekevästä

 ETK löysi puutteita laskutuspalvelua käyttävien yrittäjien eläkevakuuttamisessa

19.10.2020 Eläketurvakeskus

Harmaan talouden selvitysyksikön ilmiöselvitys

▪ Laskutuspalveluyritykset ja niiden käyttäjät (4/2020)

- Tarkastelussa olleilla laskutusyrityksillä oli vuonna 2018 yli 30 000 käyttäjää, liikevaihto n. 200 miljoonaa euroa
  - Maksetut palkat ja työkorvaukset 165 miljoonaa euroa (3 suurimman osuus 80%)
- Kasvu on ollut tasaista vuoteen 2016 saakka, jonka jälkeen kasvu on kiihtynyt
- Laskutuspalvelujen käyttäjistä 80 prosenttia sai muita ansiotuloja (vaihtuvuus, sivutoimisuus)
  - Laskutuspalvelun käyttäjistä keskimäärin runsas puolet oli uusia edelliseen vuoteen verrattuna - käyttäjistä 92 prosenttia käytti vain yhtä laskutuspalveluyritystä tarkastelujaksolla 2012 - 2018
- Selvityksestä selviää myös mm. ulosotossa oli yli 3 000 laskutuspalvelujen käyttäjää eli n. 10%:lla ulosottovelkaa, myös liiketoimintakiellossa olevia 75 kpl
- Viranomaisten ja eri lakien lähestyminen perustuu perinteiseen kahtiajakoon: yrittäjä ja työntekijä
  - Eri viranomaisten käyttämissä yrittäjän ja työntekijän määritelmässä on kuitenkin merkittäviä eroja

Tulkintaa

- "Kevytyrittäjä" ja "laskutuspalveluyritys" ovat markkinointitermejä, ei lainsäädäntöön perustuvia termejä - liittymää mm. rakentamisilmoituksiin, Vh:n ohje [Rakentamisen tiedonantovelvollisuus](#) (1.11.2019 VH/3877/00.01.00/2019), kohta 3.3.5:

... Laskutuspalveluyritys ja työn suorittaja voivat sopia muodollisesta työsuhteesta, jolloin laskutuspalveluyritys välittää asiakkaan maksaman korvauksen työn suorittajalle palkkana. Tällaisessa tilanteessa laskutuspalveluyritykselle kuuluvat verotuksessa normaalit työnantajavelvollisuudet ja työntekijöitä koskevassa tiedonantovelvollisuudessa laskutusyritystä pidetään työtä tekevän henkilön työnantajana.

Johtopäätös: laskutusyritys ilmoitetaan työnantajana - ero ESAVI:n työsuojeluviranomaisen tulkintaan tunnistekortista

- Voi olla myös muita tilanteita eli esim. ennakkoperintärekisterissä oleva ammatinharjoittaja TAI laskutuspalveluyrityksen kautta työkorvausta saava henkilö

Oikea tapa ilmoittaa työntekijäilmoituksella on työsuhteen laji 3 = "ammatinharjoittaja tai muu vastaava" työnantajaksi ilmoitetaan henkilö itse

Tulkintaa

- Vh:n ohje [Laskutuspalveluyritysten ja niiden käyttäjien verotuskysymyksiä](#) (19.3.2020 VH/2061/00.01.00/2020), kohta 2:
  - ... jos laskutuspalveluyritys ja työn suorittaja ovat sopineet muodollisesta työsuhteesta...*
  - Tällaisessa tilanteessa **laskutuspalveluyritykselle kuuluvat verotuksessa normaalit työnantajavelvollisuudet**, joita ovat ennakonpidätyksen toimittaminen palkasta, työnantajan sairausvakuutusmaksun maksaminen ja **suoritusten ilmoittaminen tulorekisteriin**. Jos muodollisesta työsuhteesta ei ole sovittu, laskutuspalveluyrityksen työn suorittajalle maksama suoritus on työkorvausta, josta **laskutuspalveluyrityksen on toimitettava ennakonpidätys ja ilmoitettava tulo tulorekisteriin**, jos työn suorittaja ei ole ennakkoperintärekisterissä.*
- Vh:n ohje [Palkka ja työkorvaus verotuksessa](#) (4.1.2019 VH/3003/00.01.00/2018) käsittelee mm. työ- ja toimeksiantosuhteen tunnusmerkistöä

Tulkintaa

- Ns. kevytyrittäjät eli laskutuspalveluiden kautta työmaalla työskentelevät
  - Urakkailmoittamisesta:
    - Tiedonantovelvollisuuden osalta ilmoittaminen tilanteessa, jossa laskutuspalvelu laskuttaa suoraan toimeksiantajaa - ilmoitetaan laskutuspalveluyritys urakoitsijana (eikä esim. työn tekevää henkilöä)
    - On kuitenkin joskus saatettu ohjata niin, että urakoitsijana tulisi ilmoittaa henkilö, jonka kanssa sovitaan tehtävästä työstä (kysymyksen asettelu, tieto todellisista olosuhteista?)
    - Käytännössä molempia tapoja esiintyy ilmoituksissa

Lisätietoa

- Yleistä ohjeistusta vero.fi sivulta mm.

[Kevytyrittäjä työskentelee laskutuspalveluyrityksen kautta](#)

[Yritykset ja yhteisöt > Perustaminen ja muutokset > Yrityksen perustaminen > Kevytyrittäjä](#)

- Verohallinnon puhelinpalvelu
  - **Rakentamisilmoitukset ja veronumero 029 497 070**
  - **Työnantajuus 029 497 012**
- Myös chat palvelu vero.fi auttaa (kuvake näkyvissä, kun käytettävissä)

KIITOS!